

Tomislav Ivančić, *Dijagnoza duše i hagioterapija*, II. izd., Teovizija, Zagreb. 22004., str. 392.

Drugo dopunjeno izdanje knjige *Dijagnoza duše i hagioterapija*, našoj javnosti dobro poznatog profesora fundamentalne teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu dr-a Tomislava Ivančića, izašlo je iz tiska u ožujku ove (2004.) godine. Na 392 stranice teksta autor ponire u ljudsku dušu i otkriva njezino blago i njezine muke, njezinu dijagnozu i njezinu terapiju. Ovo je djelo školski primjer veoma uspješnog i nadasve potrebnog udžbenika terapijske teologije. Teologija je znanost o Bogu, o njegovu životu u sebi samome i o njegovu djelovanju u svijetu. Kao takva, teologija ima više grana, odnosno područja koja istražuje, a to su fundamentalna, dogmatska, moralna, biblijska teologija i sl. Zahvaljujući profesoru Ivančiću, sada imamo i terapijsku teologiju. O ulozi teologije kao terapije pojavljuju se razni članci pa i knjige u svijetu, međutim, koliko je meni poznato, Ivančićeva knjiga *Dijagnoza duše i hagioterapija* po načinu kako je koncipirana i napisana novost je, ne samo kod nas u Hrvatskoj nego, usudio bih se reći, i na svjetskoj sceni. Da je to istina, svjedoči činjenica da su se o knjizi veoma pohvalno izrazili neki svjetski stručnjaci za duhovnu teologiju.

U prvom dijelu knjige autor obrađuje načelna pitanja hagioterapije donoseći povijesni razvoj ovog pojma i analizirajući odnos između teologije i egzaktnih znanosti. Govoreći o religiji i zdravlju, prof. Ivančić donosi poznati citat švicarskog psihologa Carla G. Junga u kojem on kaže da među svim njegovim pacijentima iznad 35. godine života nema nijednoga kojemu religiozni stav ne bi bio konačni problem. Drugim riječima, svaki boluje u konačnici od toga da je izgubio ono što su žive religije u sva vremena davale svojim vjernicima i nijedan se nije izliječio dok nije opet uspostavio živu vezu s Bogom. Ivančićeva hagioterapija že-

li postići upravo taj cilj: pomoći čovjeku da otkrije u sebi tu najvažniju, duhovnu dimenziju, da se otvori Apsolutnoj Ljubavi, da povjeruje Bogu i tako se opet spoji s Izvorom svoje egzistencije. U 3. poglavlju prvog dijela knjige autor tumači naziv i djelotvornost hagioterapije. Tako doznajemo da je ta riječ izvedenica od grčkih riječi *hagios* = svet i *therapeuo* = liječim, a znači liječenje svetim. Hagioterapeut više od svih drugih terapeuta poštuje pacijenta i pristupa mu kao tajni koja od Boga dolazi, pomažući u isto vrijeme i samoj osobi, odnosno pacijentu da sebe shvati i prihvati sa strahopoštovanjem kao djelo ljubavi Božje. Prema svjedočenju samog autora hagioterapija bi bila »oslobađanje čovjeka iz profanosti i uvođenje u strahopoštovanje ili svetost« (str. 56). Ivančić ima pravo kada tvrdi da bez Boga nema ni čovjeka. Čovjek koji iz svoga života isključuje Boga, ubio je i samog sebe. »Kao što postoje jasni zakoni prirode te ih čovjek mora poštovati ako hoće biti zdrav i preživjeti, tako postoje moralni zakoni duha koji su uvjet da bi čovjek bio duhovno zdrav« (56). Tko ove zakone krši, postaje duhovno bolestan, baš kao što kršeći zakone tjelesnog ili psihičkog zdravlja, čovjek truje svoj organizam, svoje tijelo i svoju psihu. Tko ignorira zakonitosti svoje savjesti i ne poštuje etičke principe, traumatizira svoju duhovnu strukturu, odnosno dehumanizira samoga sebe i tako uzrokuje u sebi egzistencijsku bol. Hagioterapija želi liječiti čovjekovu bol koja je nastala lomovima u moralno-etičkim zakonitostima. Ona je »duhovno-milosni model za liječenje duhovnih trauma« (58).

Vrijednost ovog djela je i u tome što pristupa čovjeku integralno ili interdisciplinarno. Ivančić to jasno potvrđuje kad kaže da je čovjek cjelovito biće kao duh, duša i tijelo. »Stoga fizičke bolesti mogu uzrokovati psihičke traume i duhovni besmisao, psihičke bolesti mogu paralizirati tijelo i dušu, a grijesi i duhovne traume mogu uzrokovati somatske i psihič-

ke bolesti« (58). Budući da je ljudsko biće jedna cjelina, liječeći duhovnu traumu, služimo iscjeljenju i psihofizičkih bolesti. Hagioterapija nije konkurencija psihijatriji ni psihoterapiji, nego se može reći da tamo gdje one staju, počinje hagioterapija.

Drugi dio knjige govori o duhovnoj dimenziji čovjeka. Objašnjavaju se pojmovi duša i duh te njihova uzajamna veza i prožimanje. »Duh je srž čovjekova bića, to je mjesto čovjekove neotuđive slobode« (83). Budući je duhovno biće, čovjek može uspostaviti odnos s Apolutnim, tj. s Bogom, može se slobodno odlučiti za vrednote, može čuti glas Božji u svojoj savjesti, može živjeti krepno. Zato je za čovjeka i najvažnije da mu ta duhovna dimenzija bude zdrava i u skladu s Božjom voljom.

Treći dio knjige obrađuje moralne patnje. To su boli duše, odnosno boli duhovne naravi. »Moralna patnja je bol i time simptom nečega ranjenoga ili bolesnoga u duhovnoj duši« (129). Klasična medicina ne poznaje bolest duhovne duše, pa onda nema za tu bolest ni odgovarajuću terapiju. Moralnu patnju može uzrokovati i čovjekova zloća i svjesna odluka da nekome čini nasilje. Najuspješnija terapija ove dijagnoze je hagioterapija i pastoralno djelovanje Crkve u kojoj djeluje Duh Sveti.

Četvrti dio knjige posvećen je dijagnozi koja se postavlja na temelju simptoma koji mogu biti »neka bol tijela ili patnja duše« (207). Hagioterapeut mora dobro poznavati međuovisnost između bolesti, simptoma i reakcije pacijenta, a sama dijagnoza se utvrđuje pomoću specifičnog testa, kojim se želi saznati što je moguće više o raznim utjecajima koja su ostavila svoj trag na pacijentu već od časa začeća.

Peti dio knjige govori o duhovnoj terapiji. Hagioterapija želi dovesti čovjeka do toga da opet postane cjelovit. Istinski lijek za rane čovjekove duhovne duše je Božji Duh i Božja milost. »To znači da terapeut treba biti osposobljen u svojoj duhovnoj dimenziji da bude posrednik ili provodnik tog božanskog lijeka za pa-

cijenta« (237). Hagioterapijom se uspostavlja narušena funkcija duhovnih organa koja je bila ugrožena zbog duhovnih bolesti. Sam hagioterapeut mora biti »prohodan za Božju milost« (239), tj. mora biti duhovno i moralno zdrav. Hagioterapija se može primijeniti na svakog čovjeka, a da se ne povrijedi sloboda njegove savjesti. Duhovni lijekovi koje predlaže prof. Ivančić u svojoj hagioterapiji su: riječ koja može biti i ljudska i Božja, zatim molitva kojom se uspostavlja istinska komunikacija s Bogom te obraćenje ili metanoja koja čovjeku posvjesti činjenicu da je zalutao i da mu duša krvari. Uz spomenute lijekove koji se mogu primijeniti kod pacijenata bilo koje provenijencije, sakramenti su rezervirani samo za vjernike i oni ih mogu primiti u Crkvi od svećenika.

Šesti dio knjige obrađuje konkretno uvođenje u praksu hagioterapije. Donesen je uzorak testa i dijagnoze te predloženi biblijski citati i druge molitve korisne za praktični rad hagioterapeuta s njegovim pacijentom. Knjiga završava listom od 19 kontraindikacija te korisnim primjerima iz prakse koji potvrđuju uspješnost Ivančićeve metode razradene u ovoj jedinstvenoj i nadasve korisnoj knjizi, koja je mnogima već pomogla da opet pronadu izgubljenu ili zanemarenu duhovnu dimenziju svoga bića.

Nijedno ljudsko djelo ovdje na zemlji nije savršeno, pa tako ni ova Ivančićeva knjiga. Čini se da njezin sadržaj ponekad nije najbolje sistematiziran, tako da se pojedine tvrdnje u nekim dijelovima knjige nepotrebno ponavljaju. Sve u svemu, Ivančićeva hagioterapija predstavljena u knjizi *Dijagnoza duše i hagioterapija*, veliko je obogaćenje na području psihologije duhovnosti i uvjeren sam da će mnogima pomoći u njihovom psihološkom i duhovnom dozrijevanju.

Nadam se da će se ova knjiga prevoditi i na druge jezike i da ćemo se i mi Hrvati moći pohvaliti nečim što će biti na slavu Božju i na dobro tolikih izranjenih duša kojima će hagioterapija, uvjeren sam, puno pomoći.

Mijo NIKIĆ